

## 80. LÉTA NA VŠE: Stávkový výbor VŠE iniciátorem pokojných protestů

### VŠE a Sametová revoluce

50 let po významném roce 1939, se 17. listopad v roce 1989 zapsal do dějin znovu a opět nesmazatelným písmem. V té době vládl v Československu již přes 40 let nedemokratický režim komunistické strany. Potlačoval lidská práva a svobody občanů. Tak jako 50 let před tím i v roce 1989 tedy měli studenti důvod protestovat a vymezovat se proti nesvobodě a totalitní moci.

Na 17. listopad byl studenty pražských vysokých škol naplánovaný **pochod k uctění událostí z roku 1939**. Vládnoucí strana měla obavy, aby se akce nezměnila v demonstraci proti režimu, ale nakonec byl pochod v upravené podobě oficiálně povolen.

Po skončení vzpomínkové akce se velká část studentů nerozešla a pokračovala v **průvodu do centra Prahy**. Mladí lidé provolávali protikomunistická hesla, zpívali písně a i přesto, že se jim v tom jednotky policie (SNB) snažily zabránit, pochodovali dál směrem na Václavské náměstí a Pražský hrad. Pořádkovým jednotkám se podařilo **dat přibližně 10 000 lidí** zastavit až na Národní třídě. V tomto místě byli studenti naposledy vyzváni k rozpuštění demonstrace, ale ti neuposlechli a dále pokračovali v protestech formou **pokojného happeningu**.

I přes to, že se neprojevovali nijak agresivně a pokračovali v pokojné demonstraci, dostali zasahující jednotky **rozkaz k jejich násilnému rozeznání**. Během přibližně hodinového zásahu docházelo na uzavřené Národní třídě k **brutálnímu bití obušky**, během kterého byly stovky studentů zraněny, mnozí vážně.

Během revolučního podzimu 1989 sehráli **studenti VŠE** klíčovou roli v projevování nesouhlasu prostřednictvím pokojných demonstrací. Vzniklý celoškolský **Stávkový výbor**, ustavený 20. listopadu 1989 jako reakce na brutální zásah policie dne 17. listopadu. Stávkový výbor reprezentoval všechny stávkující studenty. Tento nově vytvořený výbor, složený z přibližně 30 studentů, z nichž každá fakulta měla pět zástupců, aktivně podporoval stávky spolu s ostatními pražskými vysokoškoláky. VŠE se společně s DAMU stala klíčovým iniciátorem vydání prohlášení kritizujícího zásah policie a výzvy k stávce studentů i učitelů vysokých škol.



*Protest organizovaný Stávkovým výborem VŠE | Foto: Helena Erbenová a Marie Špitálníková, tehdejší studentky*

Významnou akcí byl i **živý řetěz studentů** kolem budovy Federálního shromáždění, který byl zorganizován stávkovým výborem VŠE 4. prosince 1989, a měl za cíl podnítit aktivitu poslanců při projednávání nových zákonů. Další živý řetěz studentů kolem budovy FS se konal 12. prosince 1989 a i tehdy se jej aktivně účastnili i **studenti VŠE**, kdy Federální shromáždění odsoudilo intervenci vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968.



*Živé řetězy studentů na protestu 4. prosince 1989 | Foto: Helena Erbenová a Marie Špitálníková, tehdejší studentky VŠE*

Následující dny se informace o násilném zásahu na Národní třídě rozšířily po celé zemi. Na podporu zbitých studentů se postupně postavila většina občanů Československa a vlna nespokojenosti přerostla do série **masových demonstrací**. Studentská demonstrace ze 17. listopadu 1989 tak odstartovala pád komunismu a nastolení demokracie v Československu neboli **Sametovou revoluci**.

Od roku 2019 se slaví 17. listopad jako státní svátek, oficiálně „Den boje za svobodu a demokracii a Mezinárodní den studentstva“, a připomíná tak jak události z roku 1939, tak 1989.

Autor: Jan Vrána, Terézia Tuhrinská

**Zdroje:**

SKŘIVAN, Aleš a TÓTH, Andrej (ed.). *Dějiny VŠE v Praze*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2017. ISBN 978-80-245-2192-3.

<https://dejiny.vse.cz/sametova-revoluce/manifestace-studentu-vse-formou-zivych-retezu/>

<https://dejiny.vse.cz/sametova-revoluce/ustaveni-stavkového-vyboru-na-vse-a-jeho-první-prohlášení/>